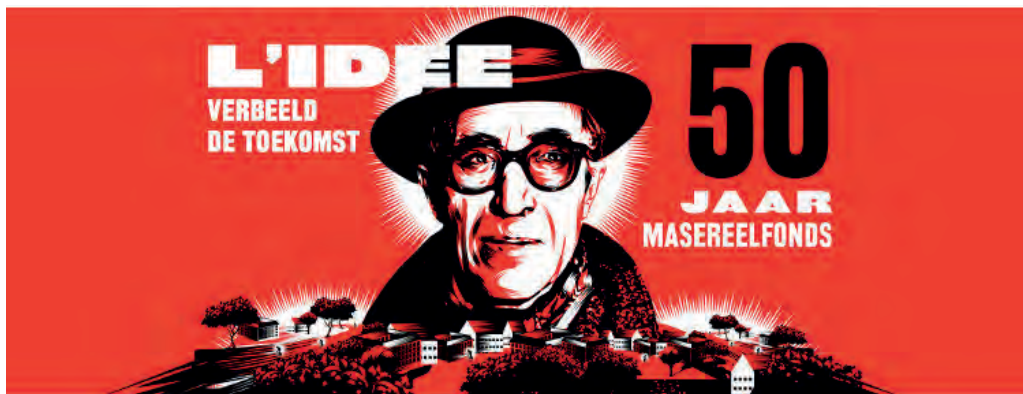

L'IDÉE

VERBEELD DE TOEKOMST

L'Idée. Verbeeld de toekomst, Berchem, Uitgeverij EPO/Masereelfonds, 2021, 400 p., 29,90 euro, ISBN 978 94 6267 329 8

'Nostalgie is niet aan de orde. Kijken in de achteruitkijkspiegel dient om lessen te trekken uit het verleden voor de strijd tegen de huidige en toekomstige uitdagingen.' Dat schrijft Johan Depoortere op de laatste bladzijde van de verzamelbundel *L'Idée. Verbeeld de toekomst*. Die werd in november 2021 gepubliceerd naar aanleiding van de vijftigste verjaardag van het Masereelfonds. Het 'neoliberalisme' ligt al decennia 'als een loodzwaar deken over een gefragmenteerde samenleving', constateert de voormalige VRT-televisiejournalist. Maar ook: 'Het is nog steeds niet verboden te dromen van een andere toekomst.' Dat is een weliswaar niet geëxpliciteerde maar toch duidelijke

verwijzing naar de slogan '*l'imagination au pouvoir*' van mei '68 in Parijs, de tijd van de politiek-maatschappelijke bewustwording van de auteur als student Germaanse filologie aan de Leuvense universiteit.

Depoortere, die de jongste jaren geregeld publiceert in het ledenblad *Aktief* van het Masereelfonds, vat op die manier uitstekend het opzet en de bedoeling samen van het boek dat die jubilerende, linksgeoriënteerde cultuur- en vormingsorganisatie uitbracht. De titel werd ontleend aan de gelijknamige beeldroman uit 1920 van de naamgever van het fonds, de internationaal befaamde Vlaamse graficus Frans Masereel (1889-1972). In 2020 lanceerden voormalig algemeen coördinator Kelly Franceus en communicatieverantwoordelijke Leen Van Waes een oproep 'aan burgers om hun hoopvolle, toekomstgerichte ideeën met ons te delen'. Uit de 116 inzen-

dingen maakte een collectief, dat bestond uit multikunstenaar Ben Beneaouisse, illustratrice Gerda Dendooven, theatermaakster Lisaboa Houbrechts en choreograaf Alain Platel, een selectie.

De erg brede en uitermate boeiende waaier van teksten die daarvan het resultaat is, sluit meestal aan bij thema's die het Masereelfonds in Vlaanderen mee op de agenda zette tijdens de voorbije halve eeuw: onder meer directe en economische democratie, ontzuiling, doorbreken van het traditionele landschap van de politieke partijen, vredes- en klimaatactivisme, maatschappelijke bewustwording, armoedebestrijding, financiële en sociale ongelijkheid, cultuurparticipatie, gendergelijkheid, ecologie, utopisme, persoonlijke en collectieve emancipatie, (her)verdelende rechtvaardigheid, seksisme, racisme, identiteit en mondialisering. *L'Idée. Verbeeld de toekomst*, met beeldmateriaal uit de collectie van Amsab-ISG, is daarmee uitgegroeid tot een representatieve, toekomstgerichte en inspirerende staalkaart van wat gemakshalve en dus ietwat ongenueanceerd kan worden geduid als 'de progressiviteit in Vlaanderen'.

Daarnaast gaat ongeveer een derde van het vierhonderd bladzijden tellende boek in op de interne geschiedenis van het Masereelfonds, dat in 1971 werd opgericht vanuit de toenmalige Kommunistische Partij van België (KPB). Het fonds knipte de structurele band met die partij weliswaar in 1978 door, maar behield wel het marxisme als ideologisch fundament. Dat boekdeel belicht ook enkele initiatieven die ooit uit (een afdeling van) het Masereelfonds zijn ontstaan, zoals het kunstencentrum De Werf in Brugge, het muziektheater LOD in Gent, het Colorafestival in Leuven en het Brecht-Eislerkoor. Daarnaast staan herinneringen van enkele prominente en minder bekende leden en het kortstondige

bestaan van de uitgeverij van het Masereelfonds (1978-1985) in de kijker.

In zijn 'Woord vooraf' stelt huidig voorzitter Karim Zahidi vast 'dat door het neoliberalisme fundamentele maatschappijkritiek stilaan onmogelijk is geworden' en dat door de culturele hegemonie ervan 'ons vermogen om ons een andere maatschappelijke werkelijkheid voor te stellen volledig afgestompt is'. Het Masereelfonds wil daartegen ingaan en in de toekomst als ongebonden linkse vereniging bij de op- en uitbouw van 'een tegenmacht de rol van bruggenbouwer' spelen. Daarmee wil het, met een referentie naar de Russisch-Amerikaanse Emma Goldmann (1869-1940), 'samen dansend' de weg naar die andere wereld opgaan, tegen de gangbare communis opinio en de dominante maatschappelijke krachten in.

Hoewel Zahidi, die professioneel werkzaam is als docent filosofie aan de Antwerpse universiteit, de emanciperende en democratiserende betekenis van de historische Vlaamse beweging erkent, ondergraaft hij die tegelijk: 'Het cultuurflamingantisme is met andere woorden dood.' Dat terwijl precies dat cultuurflamingantisme vandaag voor linkse Vlaamsgezinden, zoals voormalig Masereelfonds-voorzitter Ludo Abicht, mee de onderbouw vormt van hun maatschappijkritische denken en handelen tegen de stroom in. *L'Idée. Verbeeld de toekomst* is een boek dat vooral aanzet tot discussie en debat, ook over dat thema.

Nico Van Campenhout, historicus